

בבא בתרא קלט

עניין: הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים

ויקרא רבה פכ"ה, ב

ב ר' הונא ור' ירמיה אמרו בשם ר' חייא בר אבא עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות צל וחסות לבעלי המצות אצל בני תורה בגן עדן. ואית ליה תלת קרין. תדא, פי בצל החכמה בצל הכסף. תנינא, (ישעיה נב ב) אשרי אנוש יעשה זאת. ויהדין, עץ חיים היא למחזיקים בה. ישמעון אחי עזריה אמר משמו, והלא שמעון היה גדול מעזריה, אלא על ידי שהיה עזריה עוסק בפרקמטיא ונותן בפיו של שמעון לפיכך נקרא הלכה על

שמו. ודכותה (דברים לג יח) ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך, והלא יששכר גדול היה מזבולן, אלא על ידי שהיה זבולן סופרש משוב ועוסק בפרקמטיא וקא ונותן לתוף פיו של יששכר, נותן לו שכר בצמלו, לפיכך נקרא הפסוק על שמו שנאמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך. אמר ר'

החיד"א דבש לפי מערכת צדי"ק

ד) צדקה אמרו רז"ל דעיקר הצדקה עם תלמיד חכם. ושמעתי טעם לזה עם הדין דהבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים. והת"ח גמירי דאהדורי אפתחא לא מהדר ומתביישים וא"כ צריך לזונם בכבוד ושאר עניים ישאלו על הפתחים ע"כ שמעתי ואפשר דזה טעם מ"ש ביומא אליכם אישים אלו ת"ח שדומים לנשים כלומר דומים לנשים דמתביישות וה"נ ת"ח אהדורי אפתחא לא מהדר ובוזה הם דומים לנשים ולכן הצדקה עם הת"ח היא המעולה שמתביישים כנשים ודינא הוא הבנות יזונו.

גמ' שבת קנא :

תנא^ט דבי ר' ישמעאל גלגל הוא שחזר בעולם א"ר יוסף נקיטין האי צורבא מרבנן לא מיעני והא קא חזינ דמיעני אם איתא דמיעני אהדורי אפתחא לא מיהדר אמר לה רבי חייא לדביתו כי אתי עניא

גמ' יומא עא.

המתהפכות עליו מרעה לטובה "אליכם אישים אקרא אמר רבי ברכיה אלו תלמידי חכמים שדומין לנשים ועושין גבורה כאנשים ואמר רבי ברכיה הרוצה

ילקוט מעם לועז משלי ז, ד

ובדרך צחות פירש אחד מגדולי התורה (יז) ע"פ הגמרא אמור לחכמה אחותי את ומודע לבניה תקרא. שאם יבוא אדם ויאמר איני יכול להתחזק בתורה שהפרנסה בצמצום, יזכירו לו המשנה מי שמת והניח בנים ובנות, בזמן שהנכסים מרובים הבנים יירשו והבנות יזונו. נכסים מועטים, הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים. הרי גם בזמן מצוקה הבנות ניזונות. והנמשל התורה.

מגיד דבריו ליקב למגיד ממזריץ' אות קל

מזרעת תחלה יולדת זכר, הטעם בזה כי הזכרות שבסוף גובר. וישראל נקראו בנים, על דרך קודש ישראל לה' ראשית, קדש לי כל בכור, ישראל יש להם עליות במחשבה. ואומות העולם נקראים בנות, על דרך בנות ירושלים. והבנות יזונו, שאין להם עיקר ירושה רק מזון. וזהו אור זרוע לצדיק,